

WETTINOVÉ A SASKO

Historie Drážďan sahá hluboko do středověku, 2006 si připomínaly **800 let**. Název nasvědčuje tomu, že zde bylo slovanské osídlení. Slovo dreždane znamenalo něco jako „obyvatelé lesních bažin“.

Drážďany v raném novověku.

Saští kurfiřti se rozhodli r. 1485 natrvalo usadit v zámku na Taschenbergu a učinili z Drážďan svoji rezidenci. Usídlili se zde dva bratři z rodu **Wettinů**, Arnošt a Albrecht. Od té doby se stal zámek sídlem vévodů a od r. 1542 i všech saských kurfiřtů.

Drážďany získaly ráz *knížecího rezidenčního města*. Mnoho řemeslníků a obchodníků se staly závislými na dvorských zakázkách, vytvářela se vrstva úředníků ve službách panujícího domu. Drážďanské měšťanstvo bylo ve své většině hospodářsky zainteresováno na knížecí správě země, z čehož vyplývala jeho loajalita.

Reformace i selská válka neměly v Drážďanech větší odezvu a odehrály se mimo město. Vévoda **Jiří Bradatý** (1500-1539) byl odpůrce Luthera.

Martin Luther sice sám kázal v KAPLI DRÁŽĎANSKÉHO ZÁMKU, ALE JEHO MYŠLENKY MĚLY ZAKÁZANÝ VSTUP do města, dokud vévodu Jiřího nevystřídal jeho bratr **Jindřich Zbožný** (1539-41) – ten prosadil v Drážďanech **reformaci** a obyvatelé se přiklonili k protestantismu.

Roku **1546** byla přivtělena k městu osada Altendresden na protějším břehu a pojata do jednotného fortifikačního systému. Drážďany byly jedním z prvních německých měst, které se otevřely kvetoucí renesanční umělecké kultuře.

Za **vévody Mořice** se původní hrad začal měnit v nádherné palácové sídlo. Na přestavbě se podíleli domácí stavitelé, ale též architekti z Norimberka, ale i mistři z Florencie či Padovy. Začala se rozvíjet renesanční plastika (dnes už jen málo) a **kurfiřt August** (1553-86) shromažďoval v zámku obrazy **Lucase Cranacha** a další soudobé malíře a s různými raritami dal základ slavným drážďanským sbírkám.

Sasko se za **kurfiřta Mořice** (1541-53) změnilo na **první protestantský stát** ve Svaté říši.

Poč. 17. století měly Drážďany asi 15 tis. obyvatel. Třicetiletá válka se na rozdíl od mnoha německých měst dotkla Drážďan jen nepřímo (odolná pevnost, drancovali v Sasku)

Do Saska směřovali po roce 1627 **čeští exulanti**. Situaci nezměnil ani vpád saského vojevůdce **Arnima 1631**, takže čeští luteráni zůstali v Sasku a udržovali styk s rodnou zemí až hluboko do 18. století.

Po vestfálském míru sice Sasko rozvrácené a vyčerpané, ovšem v Drážďanech se brzy rozvíjela stavební činnost

Kurfiršt **Jan Jiří II. (1656-1680)** si vydržoval nádherný dvůr, povolával cizí umělce a za něj se začíná měnit nejen drážďanský zámek, ale celé město v barokní metropoli.

Období největšího rozkvětu začíná roku **1694**, kdy se stal kurfiřtem **Fridrich August I.** Historie ho zná jako **Augusta Silného**, který se rozhodl uskutečnit ideální představu barokního vládce. Jeho představy však překračovaly možnosti jednoho lidského života, mnoho skvělých a odvážných nápadů nedokončeno. I přes to se stal **jednou z předních osobností Evropy 1. třetiny 18. století.**

Po smrti Jana III. Sobieského roku 1696 se **ucházel o polskou korunu**. Dala se dosáhnout pouze volbou. Podplácel a rozeštvával polskou šlechtu, bez ohledu na smýšlení svých poddaných přestoupil ke katolicismu. Jako král pak získal jméno **August II.**

Korunu musel také nákladně hájit, třeba i v souboji se švédským králem Karlem XII., další finance stála tažení do Uher, Litvy, Francie. 1706-07 vpadli do země **Švédové** – hluboká krize. Na dálku Augustovi pomohlo vítězství Petra I. u Poltavy 1709 nad Karlem XII., ale vláda Wettinů v Polsku zůstala vratká.

V neklidných dobách se August II. snažil prezentovat jako člověk uměnímilovný. Drážďany přetvořil na barokní rezidenci. Dvorním architektem a vrchní zemských stavitelem se stal **Matthäus Daniel Pöppelmann** – stavitel zámků, paláců i zahrad. V Drážďanech dnes obdivujeme jeho Zwinger, Japonský palác, zámek Pilnitz, nově vybudoval vyhořelou čtvrť Altedresden.

August Silný budoval, ale všechno stálo velké výdaje. Uhájení polské koruny v době severní války stálo Sasko 88 mil. Tolarů a 82 tis. lidských životů – nesmírná oběť, na hranici únosnosti.

Ještě jako princ poznal August Silný na své kavalírské cestě Paříž a Versailles, Madrid i Barcelonu, zdržoval se delší čas také v císařské Vídni. Chtěl se vyrovnat francouzskému králi a Drážďany se měly stát přední městem Evropy a metropolí říše sjednocené pod vládou Wettinů.

Kolem roku 1716 povolal do Drážďan i portrétistu **Jana Kupeckého** – který krále oficiálně portrétoval. Za Augusta II. Dochází k ucelení sbírek. On sám se stal vlastním průvodcem Drážďanské galerie. Nechal vybrat 550 obrazů a z nich ve

druhém patře zámku nechal udělat galerii. Měl zájem i o vzdálené oblasti – **Čínu a východní Asii**, dochází k pronikání tehdy módní chinoiserie a do značné míry to ovlivňovalo saské baroko.

Augustův sběratelský zájem se obracel hlavně k východoasijskému **porcelánu**, který se na sklonku 17. století začal vozit přes Holandsko do Evropy a stal se okamžitě módou.

Umístěn měl být do:

Zwinger = geniální dílo architekta Mathäa Daniela Pöppelmana a sochaře Balthasara Permosera, byl inspirován versailskou Oranžerií, taktéž zámek Pilnitz.

1708-09 v augustovských Drážďanech došlo ke konečnému rozluštění tajemství výroby porcelánu – královská laboratoř v tzv. Venušině baště na Brühlově terase.

- Konec východoasijského monopolu, počátek domácí produkce – ta přísně střežena a roku 1710 přenesena z Drážďan do Míšně.

Drážďany střediskem umění

Syn a nástupce Augusta II. Silného se dal také zvolit jako polský král, vládl jako **August III. (1733-1763)**.

Pravý opak robustní a temperamentní osobnosti svého otce. Měl spíše uzavřenou povahu, miloval umění a měl sběratelskou vášeň.

Zatímco Augustu Silnému bylo náboženství především politickým prostředkem, August III. ho bral velmi vážně, byl horlivým katolíkem, čímž se však stával cizincem v protestantském Sasku. K vládě měl ale odtažitý vztah, jednání ho nudila a otěže se snažil předávat lidem, kterým důvěřoval.

Nejdůležitější – hrabě **Heinrich von Brühl** (1700-1763) – z Augustova pověření vedl všechny státní záležitosti jako 1. ministr.

S podporou tohoto muže August III. Pokračoval ve sběratelské vášni, ale i výstavbě. Z jeho iniciativy byl postaven katolický dvorní kostel, k jehož stavbě povolal italského architekta **Gaetana CHIAVERIHO** – poslední opožděné dílo klasického římského baroka – v něm hrobka Wettinů. Vydržoval si také italské malíře a hudebníky.

V Drážďanech Augusta III. Vyrostl také nejmohutnější architektonický projev německé reformace – **FRAUENKIRCHE**.

Plány vypracoval městský stavitel **George Bähr** (1666-1738). Kostel je mohutnou centrálou s kopulí, lucerna dosahuje 95 m, byl proveden z pískovcových kvádrů. (13.2.1945 téměř úplně zničen)

Pöppelmann, Bähr, Chiaveri, dva přesáhli regionální význam, třetí skvělý import
Slavná augustovská epocha došla drastického konce v 7leté válce Prostřednictvím všemocného hraběte Brühla se Sasko domluvilo tajně s vídeňským dvorem proti Prusku.

To se ale zradou dozvěděl pruský král Fridrich II. a roku **1756** vtrhl do Saska. Útok byl natolik neočekávaný a tvrdý, že se Saská armáda vůbec nepostavila k boji a kapitulovala..

August III. i s prvním ministrem prchli do Varšavy, která ještě s celým Polskem zůstávala pod Saskou vládou,

V průběhu 7 leté války Drážďany velmi trpěli ať už pod okupací císařských vojsk nebo pod náporom Fridricha II., ten útokem 1760 město velmi poničil, včetně dvou kostelů sv. Kříže a sv. Anny.

Ustaly také nákupy uměleckých děl – ještě **roku 1754 se podařilo získat Raffaelovu Sixtinskou Madonu**, symbol Zwingeru.

Sasko se dostalo do dluhů, mír podepsaný roku 1763 ukončil sny o polské koruně. První ministr Brühl byl obviněn, že ruinoval stát a na jeho úkor se obohacoval.

August III. i hrabě Brühl skončili neslavně – zemřeli ve stejném roce, ovšem i tak je považujeme za strůjce nejvýznamnějších kulturních počinů.

Zatímco August Silný považoval Drážďany pouze za výchozí bod,, August III. s ním byl úzce spjat a opouštěl ho jen při největší nutnosti.

August Silný je pohřben na Wawelu mezi polskými králi, August III. se vrátil umřít do Drážďan a je uložen v hrobce katolického dvorního kostela.

Sen politika a muže činu a sen náruživého estéta – výsledkem jsou Drážďany, jak je známe z Canaletových vedut.

Po sedmileté válce – politický i kulturní úpadek Saska, okázalost a požívačnost vystřídala nucená strohost a střízlivost.

Kurfiršt Fridrich August III. (1763-1827) však nerezignoval na královský titul a snažil se najít příležitost, jak ho dostat zpátky. Stal se proto ochotným nástrojem politiky Napoleona, který vtáhl se svými armádami na německé území.